

Sygn. akt VI U 113/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Monika Czaplak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 marca 2018 r. w S.

sprawy Ośrodka Pomocy (...) w D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

z udziałem D. G. (1)

o podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania Ośrodka Pomocy (...) w D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 23 listopada 2017 roku nr (...) - (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, iż D. G. (1) jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z Ośrodkiem Pomocy (...) w D. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach: od 1 lipca 2014 roku do 31 sierpnia 2014 roku, od 1 do 30 września 2015 roku, od 1 listopada 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku i od 1 do 30 września 2016 roku.

UZASADNIENIE

Decyzją z 23 listopada 2017 roku, nr (...) - (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że D. G. (1) jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia na rzecz Ośrodka Pomocy (...) w D., podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu, zdrowotnemu w okresach: od 1 lipca 2014 roku do 31 sierpnia 2014 roku, od 1 września 2015 roku do 30 września 2015 roku, od 1 listopada 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku oraz od 1 września 2016 roku do 30 września 2016 roku.

Jako podstawę prawną decyzji organ wskazał przepisy art. 83 ust. 1, art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 8 ust. 1, art. 9 ust. 1a, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że w okresach od 7 lutego 2014 roku do 31 grudnia 2015 roku i od 1 września 2016 roku do 14 kwietnia 2017 roku ubezpieczona - jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia na rzecz płatnika składek Ośrodka Pomocy (...) w D. - była zgłoszona wyłącznie do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego.

Jednocześnie organ ustalił, iż D. G. (1) figuruje jako osoba zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę przez Zespół (...), (...) W., PG W.. Wskazał, iż ze złożonych przez tych płatników raportów rozliczeniowych ZUS RCA za lipiec - sierpień 2014 roku, wrzesień, listopad i grudzień 2015 roku oraz wrzesień 2016 roku wynika, iż podstawy wymiaru składek za te miesiące były niższe od minimalnego wynagrodzenia w przeliczeniu na okres jednego miesiąca. W związku z powyższym, zdaniem organu rentowego, Ośrodek Pomocy (...) w D. miał obowiązek sporządzić za okresy od 1 lipca 2014 roku do 31 sierpnia 2014 roku, od 1 września 2015 roku do 30 września 2015 roku, od 1 listopada 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku oraz od 1 września 2016 roku do 30 września 2016 roku, prawidłowe dokumenty zgłoszeniowe i rozliczeniowe, zgłaszając D. G. z tytułu umowy zlecenia także do ubezpieczeń społecznych.

Od powyższej decyzji odwołał się Ośrodek Pomocy (...) w D., podnosząc, że przywołany przez organ przepis art. 9 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie odnosi się do stanu faktycznego niniejszej sprawy i nie uzasadnia nałożonego na (...) obowiązku. Podkreślił, że przepis art. 9 powyższej ustawy, w stanie prawnym obowiązującym do 31 grudnia 2015 roku, jednoznacznie określał, że osoba, u której ze stosunku pracy podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe jest niższa od minimalnego wynagrodzenia, a które jednocześnie wykonuje kilka umów zlecenia - podlega obowiązkowi ubezpieczenia emerytalnego i rentowego z tego tytułu, który powstał najwcześniej, chyba że dobrowolnie złoży wniosek o objęcie jej ubezpieczeniem z innych tytułów. Co za tym idzie, jeśli chodzi o okresy od 1 lipca 2014 roku do 31 sierpnia 2014 roku, od 1 września 2015 roku do 30 września 2015 roku oraz od 1 listopada 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku, płatnik wskazał, iż D. G. była zatrudniona w niepełnym wymiarze czasu pracy na umowę o pracę w Publicznym Przedszkolu (...) w D. oraz na podstawie umowy zlecenia w (...) Centrum Pomocy (...) w K. i to z tytułu tej umowy zlecenia, która była zawarta jako pierwsza podlegała ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym. Płatnik podkreślił, iż D. G. (1) nie wniosła o dobrowolne ubezpieczenie emerytalne i rentowe z tytułu kolejnej umowy zlecenia.

Jeśli chodzi natomiast o okres od 1 września 2016 roku do 30 września 2016 roku, płatnik wskazał, iż D. G. (1) zatrudniona była w tym czasie w oparciu o dwie umowy o pracę, w wymiarze 1/2 etatu każda, z łącznym wynagrodzeniem przekraczającym kwotę minimalnego wynagrodzenia, co zwalniało płatnika – (...) w D. z obowiązku opłacania składek emerytalnych i rentowych z tytułu zawartej umowy zlecenia.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania w całości, przytaczając argumentację jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Wskazał, że D. G. (1) powinna podlegać ubezpieczeniu społecznemu z tytułu wykonywania na rzecz (...) w D. umowy o świadczenie usług, gdyż podstawa wymiaru składek z tytułu umowy o pracę wykonywanej u innych płatników, była niższa niż minimalne wynagrodzenie.

D. G. (1) w toku procesu w całości poparła stanowisko odwołującego płatnika składek.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

D. G. (1) jest psychologiem. W latach 2014-2016 wykonywała pracę w zawodzie na rzecz różnych podmiotów w oparciu o różne umowy.

Niesporne.

W roku 2014 i 2015 D. G. była zatrudniona w oparciu o umowę o pracę w niepełnym wymiarze czasu pracy w Publicznym Przedszkolu (...) w D..

Niesporne.

D. G. (1) zawarła ponadto umowę cywilnoprawną – umowę zlecenia z (...) Centrum Pomocy (...) w K.. W szczególności D. G. i (...) zawarły:

- umowę zlecenia datowaną na 8 stycznia 2014 roku - na czas określony od 8 stycznia 2014 roku do 30 czerwca 2014 roku, zgodnie z którą zobowiązała się do świadczenia usług psychologicznych na rzecz obywateli, w ramach Zespołu ds. pieczy zastępczej,

- umowę zlecenia datowaną na 8 stycznia 2014 roku - na czas określony od 8 stycznia 2014 roku do 30 czerwca 2014 roku, zgodnie z którą zobowiązała się do świadczenia usług psychologicznych na rzecz obywateli, w ramach Interwencji Kryzysowej,

- umowę zlecenia datowaną na 23 czerwca 2014 roku - na czas określony od 1 lipca 2014 roku do 31 grudnia 2014 roku, zgodnie z którą zobowiązała się do świadczenia usług psychologicznych na rzecz obywateli, w ramach Zespołu ds. pieczy zastępczej,

- umowę zlecenia datowaną na 23 czerwca 2014 roku - na czas określony od 1 lipca 2014 roku do 31 grudnia 2014 roku, zgodnie z którą zobowiązała się do świadczenia usług psychologicznych na rzecz obywateli, w ramach Interwencji Kryzysowej,

- umowę zlecenia datowaną na 2 stycznia 2015 roku - na czas określony od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku, zgodnie z którą zobowiązała się do świadczenia usług psychologicznych na rzecz obywateli, w ramach Zespołu ds. pieczy zastępczej,

- umowę zlecenia datowaną na 2 stycznia 2015 roku - na czas określony od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku, zgodnie z którą zobowiązała się do świadczenia usług psychologicznych na rzecz obywateli, w ramach Interwencji Kryzysowej,

- umowę zlecenia datowaną na 1 września 2015 roku - na czas określony od 1 września 2015 roku do 31 października 2015 roku, zgodnie z którą zobowiązała się do świadczenia usług psychologicznych - sporządzania opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,

D. G. (1) złożyła (...) w K. oświadczenie, że wnosi o objęcie jej z tytułu powyższych umów ubezpieczeniami społecznymi, w związku z czym płatnik składek ((...)) jeszcze w styczniu 2014 roku zgłosił ją z tego tytułu do ubezpieczeń społecznych. Z uwagi na zawieranie przez strony kolejnych umów, na dalsze, bezpośrednio po sobie następujące okresy, D. G. nieprzerwanie podlegała z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym.

Dowody:

- umowy zlecenia z oświadczeniami dla celów podatkowych i ubezpieczenia ZUS, listy płac, zgłoszenia do ubezpieczeń
- k. 29 akt sprawy wraz z dokumentacją dot. ww. umów zlecenia – w kopercie stanowiącej załącznik do akt;

- dokumenty zgłoszeniowe i raporty rozliczeniowe ZUS dot. D. G. - k. 66-109 akt sprawy.

Z Ośrodkiem Pomocy (...) w D. D. G. (1) zawarła w tym czasie następujące umowy cywilnoprawne:

- umowę zlecenia datowaną na 7 lutego 2014 roku - na czas określony od 7 lutego 2014 roku do 30 czerwca 2014 roku, zgodnie z którą zobowiązała się do udzielania konsultacji i poradnictwa psychologicznego,

- umowę zlecenia datowaną na 30 czerwca 2014 roku - na czas określony od 1 lipca 2014 roku do 31 grudnia 2014 roku, zgodnie z którą zobowiązała się do udzielania konsultacji i poradnictwa psychologicznego,

- umowę zlecenia datowaną na 29 grudnia 2014 roku - na czas określony od 1 stycznia 2015 roku do 30 czerwca 2015 roku, zgodnie z którą zobowiązała się do udzielania konsultacji i poradnictwa psychologicznego,

- umowę zlecenia datowaną na 29 czerwca 2015 roku - na czas określony od 1 lipca 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku, zgodnie z którą zobowiązała się do udzielania konsultacji i poradnictwa psychologicznego,

- umowę zlecenia datowaną na 23 listopada 2015 roku – na okres od 24 listopada 2015 roku do zakończenia zaplanowanych spotkań (12 spotkań od 24 listopada 2015 roku), zgodnie z którą zobowiązała się do prowadzenia warsztatów edukacyjno – terapeutycznych,

- umowę zlecenia datowaną na 31 grudnia 2015 roku - na czas określony od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku, zgodnie z którą zobowiązała się do udzielania konsultacji i poradnictwa psychologicznego.

D. G. (1) nie wносиła o objęcie jej obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umów zlecenia zawartych z Ośrodkiem Pomocy (...) w D..

W związku z tym w okresach od 7 lutego 2014 roku do 31 grudnia 2015 roku i od 1 września 2016 roku do 10 kwietnia 2017 roku, D. G. (1) była zgłoszona przez płatnika składek Ośrodek Pomocy (...) w D. wyłącznie do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego.

Podstawa wymiaru składek z tytułu wykonywania przez D. G. pracy na podstawie umowy zlecenia na rzecz Ośrodka Pomocy (...) w D. wynosiła: w lipcu 2014 roku – 180 zł, w sierpniu 2014 roku – 0 zł, we wrześniu 2015 roku – 420 zł, w listopadzie 2015 roku - 440 zł, w grudniu 2015 roku – 580 zł, we wrześniu 2016 roku – 120 zł.

Dowody:

- umowy zlecenia wraz z oświadczeniami i zgłoszeniami do ubezpieczenia zdrowotnego - k. 49-63 akt sprawy,

- raporty rozliczeniowe ZUS RCA za 07-08.2014 r., 09-12.2015 r. 09.2016 r. - koperta k. 33 akt sprawy,

- dokumenty zgłoszeniowe i raporty rozliczeniowe ZUS dot. D. G. - k. 66-109 akt sprawy.

W okresie od 1 września 2016 roku do 31 sierpnia 2017 roku D. G. (1) była zatrudniona w oparciu o umowy o pracę na stanowisku psychologa w Publicznej Szkole Podstawowej w W. i Publicznym Gimnazjum w W. – w każdej z tych szkół w wymiarze po 1/2 etatu.

Z tytułu zatrudnienia w ww. placówkach D. G. (1) została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych oraz do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego, poczynając od 1 września 2016 r. Zgłoszenie D. G. (1) do ubezpieczeń społecznych wpłynęło do ZUS w dniu 5 września 2016 roku.

Z uwagi na płatność wynagrodzeń z góry, czyli w dniu 1 września 2016 roku oraz w związku z późnym dostarczeniem do Gminnego Biura Administracyjnego Szkół informacji o zatrudnieniu D. G. (1) w ww. szkołach, nie było możliwości wypłacenia jej wynagrodzeń w dniu 1 września 2016 roku. Wypłata wynagrodzenia D. G. (1) za wrzesień 2016 r. została w związku z tym przesunięta na miesiąc późniejszy. Wynagrodzenie to wypłacono jej w dniu 3 października 2016 roku, łącznie z wynagrodzeniem za październik 2016 roku.

Należne D. G. wynagrodzenie za wrzesień 2016 r. z tytułu pracy tak w Publicznym Gimnazjum w W., jak i w Publicznej Szkole Podstawowej w W. wynosiło po 1421,91 zł z tytułu pracy w każdej z tych placówek.

Dowody:

- umowy o pracę z 31.08.2016 r. - k. 7,8 plik akt ZUS;

- odpis list płac za październik 2016 r. - k. 26-27 akt sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się w pełni zasadne, a postępowanie organu rentowego i przyczyny wydania przez niego takiej a nie innej decyzji – całkowicie niezrozumiałe.

Kwestię sporną w niniejszym postępowaniu stanowiło ustalenie, czy organ rentowy słusznie stwierdził, że D. G. (1) we wskazanych w zaskarżonej decyzji powinna podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania umowy zlecenia na rzecz Ośrodka Pomocy (...) w D., mimo że jednocześnie w tych okresach świadczyła pracę na podstawie umów zlecenia u innego płatnika składek, a także była zatrudniona w oparciu o umowy o pracę. Uzasadnieniem stanowiska organu rentowego był przy tym wyłącznie fakt, iż w okresach wskazanych w decyzji ubezpieczona z tytułu pracy wykonywanej na rzecz pozostałych płatników uzyskiwała wynagrodzenie niższe niż minimalne, a co za tym idzie - podstawa wymiaru składek na jej ubezpieczenia społeczne w tych okresach była niższa od wynagrodzenia minimalnego.

Powyższe stanowisko jawiło się jako pozbawione jakichkolwiek podstaw w odniesieniu do wskazanych w decyzji okresów przypadających na lata 2014-2015. Jak bowiem wynika tak z zaskarżonej decyzji, jak i z odpowiedzi na odwołanie, organ rentowy zastosował w tym przypadku do stanów faktycznych z tych lat stan prawny obowiązujący dopiero od 1 stycznia 2016 roku, co jest działaniem oczywiście niedopuszczalnym, jako że narusza elementarną w prawie zasadę *lex retro non agit*.

Należy bowiem zauważyć, iż w przepisie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w brzmieniu obowiązującym tak w roku 2014, jak i 2015, wskazywano, iż osoby, o których mowa m.in. w art. 6 ust. 1 pkt 1 (pracownicy), spełniające jednocześnie warunki do objęcia ich obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z innych tytułów, są obejmowane ubezpieczeniami tylko z tytułu stosunku pracy, umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonują pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostają w stosunku pracy, członkostwa w spółdzielni, służby, pobierania świadczenia szkoleniowego, świadczenia socjalnego, zasiłku socjalnego albo wynagrodzenia przysługującego w okresie korzystania ze świadczenia górniczego lub w okresie korzystania ze stypendium na przekwalifikowanie. Mogą one dobrowolnie, na swój wniosek, być objęte ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi również z innych tytułów, z zastrzeżeniem ust. 1a.

Przepis ten niewątpliwie nie miał zastosowania do ubezpieczonej, jako że niespornym było, iż każda z zawieranych przez nią umów dotyczyła pracy wykonywanej na rzecz odrębnych od siebie podmiotów.

Z kolei według art. 9 ust. 2 powyższej ustawy, osoba spełniająca warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z kilku tytułów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4-6 i 10, była objęta obowiązkowo ubezpieczeniami z tego tytułu, który powstał najwcześniej. Mogła ona jednak dobrowolnie, na swój wniosek, być objęta ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi także z pozostałych, wszystkich lub wybranych, tytułów lub zmienić tytuł ubezpieczeń, z zastrzeżeniem ust. 2c i 7.

W art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej mowa była w tym czasie o osobach wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej „zleceniobiorcami”, oraz osobach z nimi współpracujących, chyba że były one uczniami szkół ponadpodstawowych lub studentami, do ukończenia 26 lat.

Ponieważ D. G. w roku 2014 miała więcej niż 26 lat, a wykonywała pracę na podstawie co najmniej dwóch różnych umów zlecenia (zawieranych z (...) w K. i (...) w D.), to właśnie ten przepis znajdował do niej zastosowanie.

Normę tę należało przy tym rozumieć w ten sposób, że w przypadku wykonywania kilku umów zlecenia, tytułem do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych była ta umowa, która została zawarta jako pierwsza. Zleceniobiorca mógł jednakże zrezygnować z objęcia ubezpieczeniami społecznymi z tytułu pierwszej zawartej umowy, wskazując - jako obowiązkowy tytuł do ubezpieczeń społecznych - umowę zlecenia zawartą w późniejszym terminie (w okresie trwania pierwszej umowy zlecenia).

W niniejszej sprawie z akt organu rentowego wynika, że nie dokonywał on w ogóle analizy sytuacji faktycznej i prawnej D. G. pod kątem treści tego przepisu. Tymczasem sąd ustalił (w oparciu o niebudzące wątpliwości i niekwestionowane przez strony dowody z dokumentów), że D. G. (1) w okresie od 8 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2015 roku nieprzerwanie wykonywała pracę na podstawie umów literalnie nazwanych umowami zlecenia, a będących w istocie umowami o świadczenie usług, na rzecz (...) Centrum Pomocy (...) w K. i jednocześnie w okresie od 7 lutego 2014 roku do 31 grudnia 2016 roku - na rzecz Ośrodka Pomocy (...) w D.. Z dokumentów nadesłanych do akt sprawy tak przez (...) w K., jak i (...) w D. wynika również, że D. G. (1) jednoznacznie wyraziła – w stosunku do obu tych płatników składek – swoją wolę w zakresie podlegania ubezpieczeniom społecznym, wskazując wyraźnie, że chce być objęta ubezpieczeniem emerytalno-rentowym tylko z tytułu jednej z tych umów - pierwszej. Oznacza to, że ze względu na istniejącą zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy systemowej możliwość dobrowolnego objęcia na swój wniosek ubezpieczeniem społecznym, D. G. (1) świadomie w 2014 roku wybrała tytuł obowiązkowego ubezpieczenia społecznego, wynikający z umowy zlecenia zawartej z (...) Centrum Pomocy (...) w K., będący zarazem tym tytułem, który został wskazany wprost przez samego ustawodawcę, przydającego w tamtym czasie ważności wyłącznie temu tytułowi, który powstał najwcześniej. Sąd pragnie przy tym podkreślić, iż ustawodawca nie bez powodu posłużył się w tym przypadku sformułowaniem „z tego tytułu, który powstał najwcześniej”. Mniej bowiem istotna jest faktyczna data zawarcia umowy (choć w tym przypadku także jako pierwsza została zawarta umowa z (...) w K., a nie z (...) w D.), a powstanie obowiązku ubezpieczenia społecznego. Ten zaś, stosownie do normy art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy systemowej w przypadku osób wykonujących pracę nakładczą oraz zleceniobiorców, istniał od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy. Jeśli więc D. G. (1) zgodnie z umową łączącą ją z (...) w K. rozpoczęła jej wykonywanie w dniu 8 stycznia 2014 roku, zaś zakończyła 31 grudnia 2015 roku, podczas gdy umowę z (...) w D. zaczęła wykonywać (zgodnie z umową) dopiero 7 lutego 2014 roku, a więc miesiąc później, nie mogła z mocy prawa podlegać ubezpieczeniu społecznemu także z tytułu wykonywania tej drugiej umowy. Skoro zaś nie złożyła odmiennego oświadczenia, brak było jakichkolwiek podstaw, by organ rentowy zmieniał w tym zakresie jej wolę.

Co za tym idzie, koniecznym było przyjęcie, iż organ rentowy bez podstawy prawnej w latach 2014 - 2015 objął D. G. (1) obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi z tytułu umowy łączącej ją z (...) w D.. W tym więc zakresie zaskarżona decyzja niewątpliwie wymagała zmiany.

Inaczej przedstawiała się natomiast sytuacja, gdy chodziło o objęcie D. G. (1) obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi u płatnika składek (...) w D. w okresie od 1 września 2016 roku do 30 września 2016 roku. W tym bowiem już czasie istotnie obowiązywała zastosowana przez organ rentowy norma art. 9 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Organ dokonał jednak nieprawidłowej wykładni tej regulacji.

Zgodnie z powyższym przepisem, ubezpieczeni wymienieni w ust. 1, a więc m.in. pracownicy, których podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu stosunku pracy w przeliczeniu na okres miesiąca jest niższa od określonej w art. 18 ust. 4 pkt 5a, podlegają również obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów, z zastrzeżeniem ust. 1b i art. 16 ust. 10a.

Oznacza to, że pracownik, którego podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu stosunku pracy w przeliczeniu na okres miesiąca będzie niższa od kwoty minimalnego wynagrodzenia, wykonujący jednocześnie m.in. umowę zlecenia czy umowę o świadczenie usług, będzie podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym również z tytułu umowy zlecenia.

Odnosząc powyższe do realiów niniejszej sprawy organ rentowy uznał, iż skoro we wrześniu 2016 roku D. G. (1) nie wypłacono faktycznie wynagrodzenia ze stosunku pracy, w którym pozostawała od 1 września 2016 r. (z tytułu dwóch umów o pracę zawartych z dwoma szkołami w W.), a wynagrodzenie za wrzesień zostało jej wypłacone dopiero w październiku, oznaczało to, że podstawa wymiaru składki za wrzesień wynosiła 0 złotych, a więc była niższa od wynagrodzenia minimalnego, zatem zaktualizował się obowiązek odprowadzenia składek od umowy zlecenia.

Pogląd ten jest oczywiście błędny, gdyż wykląda przepis art. 9 ust. 1a ustawy systemowej w sposób prowadzący do zignorowania użytego w nim przez ustawodawcę zwrotu „w przeliczeniu na okres miesiąca”.

Tymczasem prawidłowa wykładnia owego przepisu, oparta o konieczne w takim przypadku założenie, że żaden z użytych przez ustawodawcę zwrotów nie ma znaczenia przypadkowego, wymagałaby przyjęcia, że ustawodawcy nie chodziło w tym przypadku o podstawę wymiaru składki faktycznie należnej za dany miesiąc, gdyż gdyby taki był cel ustawodawcy, z pewnością tak właśnie sformułowałby ów przepis. Wykładnia językowa nie jest więc w tym przypadku oczywista, wobec czego należało sięgnąć do innych metod odkodowywania znaczenia przepisu, w tym zwłaszcza do wykładni celowościowej. W tym zaś zakresie warto odwołać się do poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 4 lutego 2013 r. (I UK 484/12). Zdaniem SN należy rozdzielić instytucję podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od instytucji następczego ustalania wysokości składek oraz podstawy ich wymiaru. Jeżeli zatem pracownik podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym na podstawie ważnego stosunku pracy, którego elementem jest wynagrodzenie w wysokości co najmniej minimalnego wynagrodzenia w przeliczeniu na okres jednego miesiąca, i praca ta jest wykonywana, co nakłada na pracodawcę obowiązek wypłaty za nią uzgodnionego wynagrodzenia, należy uznać, że pracownik ten nie podlega również obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z innych tytułów na podstawie art. 9 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. w sytuacji, gdy nie dochodzi do wypłaty należnego mu wynagrodzenia za pracę za dany okres, co jest równoznaczne z brakiem przychodu ze stosunku pracy w tym okresie w rozumieniu art. 4 pkt. 9 tejże ustawy, mającego znaczenie dla określenia podstawy wymiaru składek zgodnie z art. 18 ust. 1 omawianej ustawy. Sąd Najwyższy podkreślił nadto, że ustawodawca stanowiąc normę art. 9 ust. 1a nie miał zamiaru obciążyć pracownika wykonującego pracę w ramach ważnie zawartego stosunku pracy dodatkowym poważnym zobowiązaniem o charakterze fiskalnym - jakim jest niewątpliwie obowiązek zapłaty składek ubezpieczeniowych z tytułu objęcia dodatkowo z mocy prawa innym tytułem ubezpieczenia - tylko dlatego, że wbrew treści stosunku pracy pracodawca z naruszeniem prawa nie realizuje względem niego obowiązku wypłaty wypracowanego wynagrodzenia w ustalonej wysokości co najmniej minimalnego wynagrodzenia.

Tym samym Sąd Najwyższy uznał, że w przypadku rozważania zastosowania art. 9 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, konieczne jest uwzględnienie wynagrodzenia należnego pracownikowi w świetle umowy o pracę łączącej go z pracodawcą, nie zaś wynagrodzenia faktycznie wypłaconego.

Analogiczne stanowiska zajęły także sądy niższej instancji orzekające w sprawach tego rodzaju jak niniejsza, w tym zwłaszcza sądy apelacyjne - por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 11 września 2013 r., III AUa 291/13, wyrok tegoż samego sądu z 6 kwietnia 2016 r., III AUa 798/15, czy wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 24 lutego 2016 r., III AUa 1644/15, podkreślając, iż w przepisie art. 9 ust. 1a - dotyczącym zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym - istotne znaczenie ma podstawa wymiaru składek, przez którą należy rozumieć wynagrodzenie określone w umowie o pracę. Dla ustalenia obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym nie ma zaś znaczenia fizyczna wypłata wynagrodzenia za pracę wykonaną w danym miesiącu, a tym bardziej zwłoka w jej wypłacie.

Pogląd ten orzekający w niniejszej sprawie w całości podziela, uznając go za w pełni trafny. Jego przyjęcie jest uzasadnione zwłaszcza na gruncie niniejszej sprawy, w której podmiot faktycznie odpowiedzialny za wypłatę D. G. (1) wynagrodzenia za pracę wykonywaną we wrześniu 2016 r. - Gminne Biuro Administracyjne Szkół w W. - wyjaśnił, że z uwagi na płatność wynagrodzeń z góry, czyli w dniu 1 września 2016 roku oraz w związku z późnym dostarczeniem do Gminnego Biura Administracyjnego Szkół informacji o zatrudnieniu D. G. (1), nie było możliwości wypłacenia jej wynagrodzeń w dniu 1 września 2016 roku. Wypłata wynagrodzenia D. G. (1) została z tego powodu przesunięta na miesiąc późniejszy. Wynagrodzenie to wypłacono w dniu 3 października 2016 roku w podwójnej wysokości, tj. razem za wrzesień i październik 2016 roku. Jak z powyższego wynika, D. G. (1) oraz (...) w D. - jako podmiot zawierający z nią umowę zlecenia, mieli pełne prawo pozostawać w przekonaniu, iż - skoro D. G. była od 1 września 2016 r. zatrudniona w dwóch szkołach, z łączną pensją wyższą niż minimalna - brak było podstaw, by obligatoryjnie, bez wyrażenia przez D. G. takiej woli, odprowadzać za nią dodatkowe składki na ubezpieczenie społeczne. Niesumienne i nierzetelne postępowanie pracodawcy w zakresie wypłaty wynagrodzenia za pracę, bądź to przez niewypłacanie w ogóle wynagrodzenia, bądź - jak w niniejszej sprawie - wypłacenie go po terminie, nie może skutkować w ocenie

sądu, manipulowaniem tak istotnym prawem jak podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. Gdyby przyjąć założenie przeciwne - jak chce organ rentowy, to każde nierzetelne zachowanie pracodawcy wskazane wyżej, w przypadku częstej powtarzalności powodowałyby, że pracownik wykonujący jednocześnie pracę na podstawie umowy zlecenia, nie miałby żadnej pewności, kiedy podlega również ubezpieczeniu z innego tytułu i ma obowiązek zapłaty składek z tego tytułu, a kiedy nie.

W świetle powyższego w ocenie sądu nieprawidłowe było także objęcie D. G. (1) przez organ rentowy obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi w okresie od 1 do 30 września 2016 roku, z tytułu wykonywania umowy zlecenia na rzecz Ośrodka Pomocy (...) w D..

Mając na uwadze powyższe, sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż D. G. (1) jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z Ośrodkiem Pomocy (...) w D., nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w okresach od 1 lipca 2014 roku do 31 sierpnia 2014 roku, od 1 września 2015 roku do 30 września 2015 roku, od 1 listopada 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku, od 1 września 2016 roku do 30 września 2016 roku.